
Cancerrisker med snus?

KORRESPONDANSER

LARS ERIK RUTQVIST

FREDDI LEWIN

Onkologkliniken
Huddinge Universitetssjukhus

Vi har med förvåning följt den norska debatten om hälsorisker med svenskt snus i Tidsskriftet nr. 14/2000 (1). Kritiska synpunkter har framförts på de svenska cancerstudierna vilka samtliga inte funnit överrisker för cancer bland snusare (1 – 4).

Forskningsorganisationen IARC publicerade 1985 en vetenskaplig rapport vars slutsats var att rökfri tobak av den typ som är vanlig utanför Skandinavien gav ökade cancerrisker i munhåla och svalg. Slutsatsen stämde dåligt överens med vår erfarenhet som kliniska onkologer: vi hade aldrig sett ett fall av cancer i/under överläppen där snusaren vanligtvis applicerar snuset, trots att antalet snusare i Sverige är stort (cirka 15 % av den manliga befolkningen). Detta var utgångspunkten för vår populationsbaserade fall-kontrollstudie vars slutresultat bekräftade att svenskt snus, även långvarigt bruk under många decennier, inte ökade risken för cancer i munhåla, svalg, struphuvud eller esofagus (5).

Samtliga svenska fall-kontrollstudier inom cancerområdet har varit populationsbaserade vilket förutsätter heltäckande befolknings- och cancerregister. Metodiken ger kontroll över bortfallet av patienter liksom representativiteten hos kontrollerna. Detta undanröjer risken för systematiska fel. I de uppmärksammade amerikanska snus-studierna kan både urvalet av fall och representativiteten hos sjukhuskontrollerna ifrågasättas. De amerikanska resultaten är därför betydligt mer osäkra än de svenska.

Vi kritiserades för att inte ha specifikt studerat patienter med munhålecancer på platsen för snusapplikationen. Antalet sådana fall i vår undersökning var dock mindre än tio och inte någon av dessa patienter var snusare, vilket stämmer med vår kliniska erfarenhet.

Den svenska socialstyrelsen ordnade 1996 ett symposium som belyste forskningen kring svenskt snus. Slutrapporten fastslog att det saknas vetenskapligt underlag för påståendet att svenskt snus orsakar cancer. Varningstexten på snusdosor borde därför

avlägsnas, vilket även blivit den svenska regeringens ståndpunkt.

Tobaksrökning är det viktigaste hotet mot folkhälsan i västvärlden. I Sverige minskar andelen dagligrökare både bland män och kvinnor medan utvecklingen i Norge inte är lika gynnsam. Detta återspeglas i lungcancerstatistiken där riskerna är avsevärt större i Norge. Eftersom vi vet att nikotinersättningsmedel i form av tuggummi, plåster eller snus kan vara effektiva metoder för rökstopp är det en rimlig hypotes att en större användning i Sverige har bidragit till de lägre svenska risksiffrorna.

Snus är förvisso inget hälsopreparat och unga människor bör självfallet avrådas från nikotin i varje form. Tillgänglig forskning talar dock för att svenskt snus är ett mer hälsosamt alternativ än rökning för de som redan blivit nikotinister. Metoder att minska andelen dagligrökare, t.ex. nikotinersättningsmedel som tuggummi, plåster eller snus, skulle ha betydande positiva effekter på folkhälsan.

LITTERATUR

1. Sanner T, Dahl JE, Andersen A. Kreftrisiko ved bruk av snus Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 1669 – 71.
2. Lagergren J, Bergstrom R, Lindgren A, Nyren O. The role of tobacco, snuff and alcohol use in the aetiology of cancer of the oesophagus and gastric cardia. Int J Cancer 2000; 85: 340 – 6.
3. Hansson LE, Baron J, Nygren O, Bergstrom R, Wolk A, Adami HO. Tobacco, alcohol and the risk of gastric cancer. A population-based case-control study in Sweden. Int J Cancer 1994; 57: 26 – 31.
4. Andersson G. Snuff-induced changes associated with the use of loose and portion-bag packed Swedish moist snuff. Swed Dent J 1991; (suppl 75).
5. Lewin F, Norell SE, Johansson H, Wennerberg J, Biörklund A, Rutqvist LE. Smoking tobacco, oral snuff and alcohol in the etiology of squamous cell carcinoma of the head and neck in Sweden. A population-based case-referent study in Sweden. Cancer 1998; 82: 1367 – 75.

Publisert: 10. februar 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 11. juli 2026.